

नाम् । कर्षणसिक्कमाह “कण्डूदीहो ज्वरच्छदिरैतेषु
कफपैतिकः” । अथ वातपित्तजमाह “वातपित्तकृतोयस्तु
तत्र व्याप्तीव्रवेदना” । वातक्षैणिकमाह “कण्डूक्षौ-
नित्यप्रवृत्तिर्भाजीनीयात् कफशक्तिकम्” । सांक्षिपातिकमाह
“मध्ये निष्कोद्धतान्तश्च कठिनः क्षत्त्यपाकवान् । दाहरा-
गतृषामोहच्छादित्वाञ्जराः । प्रक्षायो वेपथुभूष्णो
धोऽसाध्यश्च त्रिदोषजः” । मोहो विपरीतं ज्ञानम्
भूष्णं सर्वेषां ज्ञानगुण्यता । रक्तजमाह “वेदितव्याश्च र-
क्तेन पैत्तिकेन च हेतुना । पुष्पाफलसमा रक्ता रक्त-
काशा विदाहिनः । न ते विद्धिं वषायांनि सिद्धेयौगि-
यतेरपि” । पैत्तिकेन हेतुना पित्तस्य हेतुना कङ्गादिना-
रक्तपित्तस्य तुल्यत्वात् सिद्धेयौगियतेरपि ते विद्धिं न व-
षायांनि । विस्कोटकभेदानाह “एते चाटविधा बाह्या
भ्यान्तरोऽपि भवेदयम् । तन्निष्कृत्यर्था तीव्रा ज्वर-
वृत्ताभिजायते । यस्मिन् वह्निर्गते स्वास्त्रं न वातस्य
वह्निर्गतिः । तत्र वातिकविस्कोटक्रिया कार्या विज्ञानता”
रक्तपद्मानाह “तृत्वावर्णावबद्धोचदाहिक्रामद-
धराः । विषर्पमर्मसंरोधाक्षोषासुक्ता उपद्रवाः” । सां-
सङ्कोचः सांसृष्ट गठितम् । मर्मसंरोधो मर्मव्यथा । तेषां
विस्कोटानां केचिदुपद्रवाणां लक्षणान्तरं पठन्ति “हिक्का-
त्रासाऽरुचिस्तृष्णा साङ्गमर्मा कृदिव्यथा । विषर्पज्वरह-
ृत्तायाः विस्कोटानासुपद्रवाः” । बाध्यत्वादिकमाह “एक-
दोषोत्थितः साध्यः कृच्छ्रसाध्यो द्विदोषजः । सर्वरूपा-
न्वितो घोरो क्षयाध्यो भूयुःपद्मः” । शकुभेदे “स्कोटाः
श्यावाकृष्णभासा विस्कोटास्तु तनुत्वचः” भाष्यम् ।

विस्त्रय पु० वि+स्त्रि-अच् । १ व्याचर्ये अमरः । २ कङ्कुत-
स्यादिभावके रथभेदे सा०द० । “विविधेषु पदार्थेषु लोका-
सीमानिर्वाक्तिषु । विस्कारचेतसो यस्तु च विस्त्रय उदा-
हृतः” सा०द० । ३ दर्पे मेदि० ४ सन्देहे शब्दर० [अमरः ।

विस्त्रयान्वित लि० इतः । १ विस्त्रययुक्ते २ व्याचर्ययुक्ते च
विस्त्रापन पु० वि+स्त्रि-णिच्-अच्-आत् वा गुक् च लृट् ।
१ कृहके २ कामदेवे च । ३ गन्धर्वपुरे न० मेदि० । आद-
भावे विस्त्रायनमप्यल ।

विस्त्रित पु० वि+स्त्रि-क्त । विस्त्रययुक्ते ।

विस्त्रुत लि० वि+स्त्रि-क्त । आरणाविमये अमरः ।

विस्मृति स्त्री वि+स्मृ-क्तिन् । अरणाभावे ।

विस्त्र न० विस्-रक् । आसगन्धो १ चिताधूमादौ २ अपक-
मांसगन्धे भरतः । ३ आसगन्धे च

विस्त्रंस पु० वि+स्त्रन्-भावे-वञ् । १ पतने २ क्षरणे च ।
विस्त्रगन्धा स्त्री विस्त्रो गन्धोऽस्याः । हृषायास् राजनि० ।
विस्त्रगन्धि पु० विस्त्रो गन्धोऽस्य इत्थमन्० । हरिताले
हेमच० । [च अमरः ।

विस्त्रम् पु० वि+स्त्रन्-वञ् । १ विस्त्रासे २ प्रत्यये ३ परिचये
विस्त्रम्भिन् लि० वि+स्त्रन्-भिनि । १ विस्त्रासयुक्ते २ प्रत्य-
यिनि च ।

विस्त्रमा स्त्री वि+स्त्रन्-क । जरायास् अमरः । [जनि०
विस्त्रा स्त्री विस्त्रमासगन्धोऽस्यस्याः अच् । हृषायास् रा-
विहग पुंस्त्री० विहायसा गच्छति गम-ह नि० । १ पश्चिणि
अमरः स्त्रियां ङीप् । २ बाये श्च्ये ३ चत्वे ४ सेने
च पु० शब्दरत्ना० । इत्यर्थोऽप्यहं पु० धरणिः ।

विहङ्गम पुंस्त्री० विहायसा गच्छति गम-अच् नि० । पश्चिणि
अमरः स्त्रियां ङीप् । २ भारयटौ स्त्री (वाक) शब्दच० ।

विहङ्गराज पु० इतः अच् समा० । गहडे हला० विहङ्ग-
राजाङ्गहैरिवायतेः माघः । [शङ्खायाश्च मेदि० ।

विहनन न० विहन्यते वि+हन-ल्यट् । १ तुल्यपिप्लुते २ विजि-
विहर पु० वि+हृ-अप् । विहारे ल्यट् । विहरण तत्वे स० ।
विहसित न० वि+हृ-क्त । गध्यमहास्ये अमरः ।

विहस्त लि० विगतो हस्तो हस्तोपलम्बनं यस्य । १ व्याचर्ये
अमरः । २ पश्चिने मेदि० । ३ यङ्गे च पु० शब्दच० ।
प्रा० इव० । ४ हस्तमूले लि० ।

विहा अव्य० वि+हा-आ । खगे वि० की० ।

विहापित न० वि+हा-णिच्-क्त । दाने अमरः ।

विहायस् पु० न० वि+हृ-अच्-अच् नि० वृद्धिः । १ आक्राशे
२ पश्चिणि पु० अमरः । स्वाधे अच् । विहायसमन्ता-
काये न० खगे पु० आदन्मव्ययम् आक्राशे हेमच० ।

विहार पु० वि+हृ-वञ् । क्रीडार्थं पाठाभ्यां १ गमने अ-
मरः २ भ्रमणे ३ श्च्ये ४ लोकायां ५ बोद्धव्ये मेदि०
इवैजन्ते च शब्दमा० ७ विन्दुरेवकस्यो पुंस्त्री० शब्दमा० ।

विहित लि० वि+धा-क्त । १ कृतं विधिना २ बोधितं च ।

विहीन लि० वि+हा-क्त । १ त्यक्ते २ यजिते च ।

विहृत न० वि+हृ-भावे-क्त । १ विहारे २ क्रीडायां ३ क्रीडा-
हेमचन्द्रे “नीलाविजायो विहृतिर्विद्योः विहृतिस्तु-
तम् । मोहकृतं कुटुम्बितं ललितं विहृतं तथा । विहृ-
तेत्यस्य हाराः स्त्रीणां स्वाभाविका दश” विहृतमित्यत्र
पाठः” सा०द० स्त्रीणां स्वाभाविकस्वाभाविकहारा-
मध्ये विहृतमित्यत्र पठित्वा “पञ्चमहादेव”